

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 5/2014 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain ja Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 21 päivänä toukokuuta 2014 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain ja Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain muuttamisesta (HE 63/2014 vp).

Lakialoite

Valiokunta on käsitellyt esityksen yhteydessä seuraavan aloitteen:

— LA 46/2013 vp — Anna Kontula /vas: Laki sairausvakuutuslain 9 luvun 13 §:n muuttamisesta (läh. 24.10.2013)

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- neuvotteleva virkamies Pekka Humalto, sosiaali- ja terveysministeriö
- etuuspäällikkö Helena Ahponen ja lakimies Eva Ojala, Kansaneläkelaitos
- lakimies Paula Ilveskivi, Akava ry
- asiantuntija Johan Åström, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- ekonomisti Joonas Rahkola, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus Työläjärvi, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry.

Kirjallisen lausunnon on antanut
— Suomen Yrittäjät.

HALLITUKSEN ESITYS JA LAKIALOITE

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sairausvakuutuslakia ja Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annettua lakia. Niihin tehtäisiin lähtökohtaisesti teknisiä tarkistuksia.

Sairausvakuutuslakia sovellettaessa on havaittu tarvetta sen eräiltä osin tulkinnanvaraisen sanamuotojen tarkistamiseen. Tarkistamista vaativat lainkohdat koskevat ulkomaisen vastaa-

van etuuden huomioon ottamista päivärahaetuutta myönnettäessä, isän oikeutta vanhempainrahaan äidin sairastaessa äitiysrahakaudella, kunnan oikeutta korvaukseen yrittäjälle työterveyshuoltona annettujen sairaanhoidon ja muiden työterveyshuoltopalvelujen kustannuksista, työnantajan oikeutta hakea sairauspäivärahaa sekä matkakustannusten korvaamista täysimääräisesti tutkimuksiin määräämistilanteessa. Myös Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuk-

sista ja kuntoutusrahaetuksista annettua lakia on tarvetta tarkistaa. Tarkistamista vaativa lainkohta koskee kuntoutusrahan maksamista ulkomailla annetun kuntoutuksen ajalta.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi eräitä tarkistuksia sairausvakuutuslain ja Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain etuuksien yhteensovittamista koskeviin säännöksiin. Ne koskevat muun muassa kansanedustajan ja valtioneuvoston jäsenen vanhuuseläkkeen, varhennetun vanhuuseläkkeen ja kansanedustajan niin sanotun sopeutumiseläkkeen sekä sopeutusrahan yhteensovittamista sairauspäivärahan ja kuntoutusrahan kanssa. Lisäksi ne koskevat työttömyyspäivärahaa lisäpäiviltä saavalle henkilölle myönnettävän vanhuuseläkkeen yhteensovittamista sairauspäivärahan kanssa, sairauspäivärahan ja tapaturmavakuutuslain ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaiseen työajan vakuutukseen perustuvan korvauksen suhdetta, takuueläkkeen yhteensovittamista sairauspäivärahan ja kuntoutusrahan kanssa sekä tapaturmaeläkkeen vaikutusta vanhempainpäivärahan määrään.

Edelleen esityksessä ehdotetaan eräitä lain sisältöä koskevia muutoksia. Muutosehdotukset koskevat vanhemman oikeutta erityishoitorahaan lapsen kouluopetukseen tai päivähoitoon palaamisen ajalta vaikean sairauden hoidon ollessa yhä kesken, vanhempainpäivärahajakson vähimmäispituutta, isän oikeutta vanhempainrahaan hänen työskennellessään vanhempainrahakauden aikana, vanhempainrahaoikeut-

ta huostaanottotilanteessa ja vanhempainpäivärahan määräytymisen perustetta tilanteessa, jolloin päivärahan suuruus voi määräytyä useamman vaihtoehtoisen perusteen mukaan.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että päätoiminen opiskelija voisi sairauspäivärahauden aikana opiskella vähäisessä määrässä sekä että vakuutettu voi eräin edellytyksin esittää päivärahan perusteena käytettäväksi työtulon, joka on ansaittu toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai valtiossa, jossa sovelletaan Euroopan unionin lainsäädäntöä.

Viime vuosina muualla lainsäädännössä tapahtuneista muutoksista seuraa, että sairausvakuutuslakiin ja Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annettuun lakiin sisältyy joukko vanhentuneita viittaussäännöksiä, muuttuneita viranomaisten nimiä ja eräissä tapauksissa myös vanhentunut etuuden nimi ja käsite, jotka ehdotetaan korjattaviksi.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

Lakialoite

LA 46/2013 vp. Lakialoitteessa ehdotetaan sairausvakuutuslain 9 luvun 13 §:ää muutettavaksi siten, että äitiyspäiväraha voidaan maksaa äidin toivomuksesta vanhempainrahana toiselle huoltajalle sairauden lisäksi äidin työhön paluun tai muun syyn vuoksi.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksessä ehdotetaan sairausvakuutuslakiin ja Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annettuun lakiin pääasiassa teknisluonteisia tarkistuksia esimerkiksi tulkinnanvaraisten sanamuotojen täsmentämiseksi, etuuksien yhteensovittamiseksi ja vanhentuneiden viittaussäännösten muuttamiseksi. Näiden lisäksi lakiehdotuksiin

sisältyy muun muassa erityishoitoraha, vanhempainpäivärahaa ja sairauspäivärahaa koskevia sisällöllisiä muutoksia. Lakiehdotuksissa on useita vakuutetun kannalta myönteisiä täsmennyksiä, jotka myös helpottavat lakien soveltamista. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä muuttamattomina.

Valiokunta pitää tärkeänä ehdotettua päätoimisen opiskelijan mahdollisuutta opiskella

vähäisessä määrin sairauspäiväraha-kauden aikana. Erityisesti mielenterveyden häiriöissä asteittainen paluu opintojen pariin on omiaan auttamaan potilaan toipumisessa ja edistämään ammattiin valmistumista. Opiskelun sujuvalla jatkamisella toipumisen loppuvaiheessa on merkitystä myös työurien pidentämisen kannalta.

Valiokunta pitää myös erittäin myönteisenä sairaan lapsen hoitoon osallistumisesta maksettavaa erityishoitorahaa koskevien säännösten muuttamista siten, että lapsen paluu kouluun tai päivähoitoon voi tapahtua vähitellen. Kotihoidosta voidaan maksaa erityishoitorahaa, jos lapsen sairaus on vakava. Nykyisin lapsen yrittäessä kouluun palaamista on vanhempien edellytetty heti palaavan töihin, mikä ei kaikissa tapauksissa ole lapsen terveydentilan vaihtelun vuoksi mahdollista. Lakiehdotus turvaa perheen toimeentulon lapsen kokeiluluonteisen kouluun tai päivähoitoon palaamisen ajalta.

Sairausvakuutuslain 9 luvun 8 §:ään ehdotetun muutoksen mukaan vanhempainrahaa ei enää makseta lastensuojelulaissa tarkoitetun kiireellisen sijoituksen aikana, kun vanhempi ei osallistu lapsen hoitoon. Valiokunta pitää lakiehdotusta perusteltuna, koska lainvoimaisen

huostaanottopäätöksen saaminen voi muutoksentakuineen kestää useita kuukausia.

Valiokunta pitää sukupuolten tasa-arvon kannalta perusteltuna, että lapsen isälle voidaan maksaa vanhempainraha vähimmäismääräisenä työssäoloajalta samoin perustein kuin äidille. Lakiehdotuksen mukaan vanhempainrahaa voidaan jatkossa maksaa myös 12 arkipäivää lyhyemmältä ajalta, mikä helpottaa vanhempien perhevapaiden ja työn yhdistämistä.

Lakialoite

Koska valiokunta ehdottaa sairausvakuutuslain 9 luvun 13 §:n hyväksymistä hallituksen esityksen mukaisena, lakialoite ehdotetaan hylättäväksi.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotukset hyväksytään muuttamattomina ja

että lakialoite LA 46/2013 vp hylätään.

Helsingissä 10 päivänä kesäkuuta 2014

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Juha Rehula /kesk	Annika Saarikko /kesk
vpj.	Anneli Kiljunen /sd	Hanna Tainio /sd
jäs.	Sanni Grahn-Laasonen /kok	Lenita Toivakka /kok
	Laila Koskela /ps	Ulla-Maj Wideroos /r
	Merja Kuusisto /sd	Erkki Virtanen /vas
	Merja Mäkisalo-Ropponen /sd	vjäs. Ari Jalonen /ps.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Harri Sintonen.